

23.05.1921 призначений намісником Києво-Братського Богоявленського монастиря і піднесений до сану ігумена. Згідно з наказом Екзарха України митрополита *Михайла (Єрмакова)* від 22.11.1921 переведений на посаду єпархіального місіонера у сані архімандрита. За власним клопотанням від 22.11.1922 відновлений у складі лаврської братії; призначений членом Духовного Собору КПЛ, місіонером-проповідником і лектором братських курсів. З 1924 служив у Київ. Свято-Микольському Пустинному монастирі.

З поч. 1920-х перебував у полі зору органів ДПУ, нібито як член організації «іоанітів» (послідовників Св. Йоана Крондштадтського; вирізняючись негативним сприйняттям рад. влади, згодом стали однією з гілок Катакомбної Церкви). У 1924 та 1931 пережив два короточасні арешти; обидва рази звільнений з-під варти без винесення вироку. Втретє заарештований 17.05.1932. Разом із групою ченців Свято-Микольського Пустинного монастиря був обвинувачений в антирад. агітації. На допитах висловив переконання у хибності марксистсько-ленінських поглядів на релігію як «опіум для народу» та «зброю в руках експлуататорів». Рішенням Судової Трійки при Колегії ДПУ УСРР від 07.12.1932 засуджений на 3-річне заслання до Півн. краю.

Після звільнення (на поч. травня 1935) оселився у Воронежі, де на той час служив його батько (з 1929 очолював Воронежську єпархію у сані архієпископа). Після арешту 70-річного архієпископа Захарії (23.05.1935; засуджений 10.09.1935 за обвинуваченням в антирад. агітації на 5 років таборів; з 12.11.1935 відбував покарання у Соловецькому таборі особливого призначення) переїхав до Архангельська, а звідти – до Владимира.

01.03.1936 повернувся до Києва. Через заборону на проживання у столицях і великих містах мусив оселитися у Черніг. обл. (мешкав у м. Остер та м. Козелець; працю-

вав робітником на Козелецькому цегляному заводі).

З 1937 нелегально перебував у Києві; служив у Києво-Солом'янському Свято-Покровському храмі. 08.03.1938 заарештований у м. Козелець за обвинуваченням у належності до контрреволюц. угруповання церковників та антирад. агітації. Рішенням Особливої Наради при НКВС СРСР від 26.09.1938 засуджений за статтями 54-10, 54-11 КК УРСР на 8 років таборів.

Покарання відбував в Усольському виправно-трудовому таборі (м. Солікамськ Свердловської, з 1940 – Молотовської обл.; нині – у Пермському краї РФ), де помер на 49-му році життя. Місце поховання невідоме.

Арх.: ЦДАГОУ. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 65838, 66469; ЦДАУК. – Ф. 128. – Оп. 3 черн. – Спр. 892; Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 11252.

Опубл. дж.: *Никодимов И. Н.* Воспоминание о Киево-Печерской Лавре (1918–1943). – К., 1999. – С. 83, 113.

Літ.: *Соколовський О. К.* Церква Христова, 1920–40 : переслідування християн в СРСР. – К., 1999. – С. 119; *Архимандрит Антоний (в миру Антоний Захарович Лобов) // Биографические сведения о братии Киево-Печерской лавры, пострадавшей за православную веру в 20 столетии / сост. Л. П. Рылкова. – К., 2008. – С. 113–115; Антоний (Лобов Алексей Захарович) // Новомученики и исповедники Русской Православной Церкви XX века : [База даних ПСТГУ]. – Режим доступу: http://kuz1.pstbi.ccas.ru/bin/nkws.exe/docum/no_dbpath/ans/newmgr/?NYZ9EJxGHoxITYZCF2JMTdG6Xbu*fs8ifOWd60W9fe4icW0*euKesOKd66SUtO1Ufe8ctmY*. – Назва з екрана.*

М. Л. Ткачук

АНТОНІЙ (ПАНКЕЄВ Василь Олександрович) [рос. Антоний (Панкеев Василий Александрович)] (01[13].01.1892–01.06.1938), **священномученик**, єпископ РПЦ, навчався у КДА – церк. діяч.

Нар. у с. Садове (Фалеївка) Херсон. пов. та губ. (нині – Білозерського р-ну Херсон. обл.) у сім'ї священника. Після закінчення Херсон. ДУ (1902–06) та Одес. ДС (1906–12) вступив до КДА (1912). Після закінчення 2-го курсу був переведений (з 16.08.1914), за власним клопотанням, на 3-й курс Петрогр. ДА (замість її студента Володимира Сперан-

ського, який перейшов на навчання до КДА).

Під час навчання у Петрогр. ДА 10.01.1915 прийняв чернецтво (чин постригу звершено ректором СПбДА єпископом Ямбурзьким Анастасієм (Александровим)). 10.01.1915 рукопокладений у сан ієродиякона; 24.05.1915 висвячений на ієромонаха. З лютого 1915 до 1917 перебував, з благословення митрополита Петроградського *Володимира (Богоявленського)*, у діючій армії, де здійснював пастирську опіку щодо поранених і хворих воїнів (служив у похідній церкві «33-го передового санитарно-питательного отряда» партії «Всерос. нац. союз»). Паралельно продовжував навчання в Академії. «За труды... по обстоятельствам военного времени» 26.01.1917 нагороджений орденом Св. Анни 3-го ступ.

Після закінчення Петрогр. ДА (1917) служив у м. Одесі; викладав у Одес. ДС до її закриття у 1920. Був піднесений до сану ігумена.

У червні 1923 увійшов до складу обновленського єпископату як єпископ Херсонський, вікарій Одес. єпархії. У 1924 повернувся, через покаяння, до канонічної РПЦ. Був призначений єпископом Маріупольським, вікарієм Катеринослав. єпархії (чин хіротонії, яку очолив Патріарх Московський і всієї Росії Тихон (Беллавін), звершено 27.08.1924). Керівництво вікаріатством мусив здійснювати з Харкова, куди був висланий наприкінці 1924.

У вересні 1926 заарештований співробітниками ОДПУ СРСР і доправлений до Бутирської в'язниці у Москві. У жовтні 1926 засуджений до 3 років таборів (покарання відбував у Соловецькому таборі особливого призначення). З 1929 перебував у 3-річному адм. засланні у м. Єнісейську (нині – Красноярський край РФ).

Після повернення із заслання отримав від Заступника Патріаршого Місцєблюстителя митрополита Сергія (Страгородського) призначення на створену з колишнього вікаріатства Курської єпархії Белгородську

Антоній
(Панкеєв)

каф-ру (з 21.11.1933). 25.02.1935 знову заарештований (разом із групою белгородських кліриків) й обвинувачений у контрреволюц. діяльності. 10.09.1935 засуджений Спец. Колегією Курського обл. суду на 10 років виправних таборів. Утримувався у Середнє-Бельському табірному пункті Дальлагу НКВС (Хабаровський край).

У лютому 1938 заарештований у таборі за груповою справою курсько-белгородського духовенства на чолі з архієпископом Курським Онуфрієм (Гагалюком). На поч. березня 1938 етапований до в'язниці у м. Благовіщенську (нині – адм. центр Амурської обл. РФ). Засуджений Особливою Трійкою при УНКВС у Хабаровському краї до вищої міри покарання. Розстріляний. Місце поховання невідомо.

Канонізований Ювілейним Архієрейським Собором РПЦ у серпні 2000. Дні пам'яті – 19.05 (01.06), а також у Соборі новомучеників та сповідників Російських, Соборі новомучеників та сповідників Соловецьких, Соборі Курських святих, Соборі святих КДА.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1850; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 3724.

Опубл. дж.: Разрядный список учеников Херсонского духовного училища, составленный в конце

1905–1906 учебного года // Херсонские Ев. – 1906. – № 13. – Отд. офиц. – С. 328; От правления Одесской духовной семинарии // Там само. – 1912. – № 13. – Отд. офиц. – С. 121; Извлечение из журналов Совета имп. Киевской духовной академии за 1913–1914 учебный год. – К., 1914. – С. 330–332; Высочайшие награды // ЦВед. – 1917. – № 6. – С. 34; Акты Святейшего Тихона, Патриарха Московского и всея России, позднейшие документы и переписка о каноническом преемстве высшей церковной власти, 1917–1943 / сост. М. Е. Губонин. – М., 1994. – С. 443–446.

Літ.: Мануил (Лемешевский), митр. Русские православные иерархи периода с 1893 по 1965 г. : в 6 ч. – Erlangen, 1979–1988. – Ч. 1. – С. 229; Резникова И. Православие на Соловках : Материалы по истории Соловецкого лагеря. – СПб., 1994. – С. 112; За Христа пострадавшие. Гонения на Русскую Православную Церковь. 1917–1956 : биограф. справочник. – Кн. 1. – М., 1997. – С. 95; Дамаскин (Орловский), игум. Антоний (Панкеев Василий Александрович) // ПЭ. – Т. 2. – М., 2000. – С. 608–609; Він же. Мученики, исповедники и подвижники благочестия Русской Православной Церкви XX столетия. – Кн. 4. – Тверь, 2000. – С. 202–220; Мазырин А., свящ. Высшие иерархи о преемстве власти в Русской Православной Церкви в 1920–1930-х годах. – М., 2006. – С. 161–162; Антоний (Панкеев Василий Александрович) // Новомученики и исповедники Русской Православной Церкви XX века : [База даних ПСТГУ]. – Режим доступу: http://kuz3.pstbi.ccas.ru/bin/nkws.exe/ans/nm/?NYZ9EJxGHoxITczUfi4fc88fdOqhuuUfOuWfenXtuKhe8ecTc0hseuhe8YU86yUfOeZdO6UUe1Ve8iceG0*euKesO0hdC0iceXb8E*. – Назва з екрана.

М. Л. Ткачук

АНТОНІЙ (РОМАНОВСЬКИЙ Василь Антонович) [рос. Антоний (Романовский Василий Антонович)] (06[18].03.1886–07.11.1962), митрополит РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог.

Нар. у с. Савинці Миргородського пов. Полтав. губ. (нині – Миргородського р-ну Полтав. обл.) у сім'ї псаломщика. Після закінчення Лубенського ДУ (1898–1902) та Полтав. ДС (1903–09) навчався у КДА (1909–13). У студентські роки прийняв чернецтво (чин постригу звершено у КПЛ ректором КДА єпископом Інокентієм (Ястребовим) 13.08.1911). 15.08.1911 рукопокладений митрополитом Київським і Галицьким Флавіаном (Городецьким) у сан ієродиякона; 15.08.1912 висвячений на ієромонаха. У ніч з 10.11 на 11.11.1912 разом із ієродияконом Не-

ктарієм (Трезвинським) звершив у Свято-Духівській церкві Києво-Братського Богоявленського монастиря «ідеальну всенощну», ініційовану доц. КДА священиком В. Д. Прилуцьким. На думку одного з безпосередніх учасників події, проф. КДА М. М. Скабаллановича, це був перший та єдиний у Росії після XVII ст. досвід звершення всенощного богослужіння у повній відповідності до вимог Типікону. Закінчив КДА зі ступ. канд. богослов'я (ухвалу Ради КДА від 14.06.1913 затверджено митрополитом Флавіаном 26.06.1913). Рукопис канд. твору «Аскетика Св. Василя Великого», що здобув схвальну оцінку рецензентів – в. о. доц. С. Л. Єпіфановича і проф. С. О. Песоцького, зберігається в ІР НБУВ.

09.07.1913 обійняв посаду викладача Тифліської ДС. Читав курси осн., догматичного та морального богослов'я. У 1917 не визнав відродженої автокефальної Грузин. Правосл. Церкви, залишившись у юрисдикції РПЦ. У зв'язку з цим був звільнений із Тифліської ДС. У 1918–20 служив інспектором створеної у Тифлісі рос. духовної семінарії. З 1921 – ігумен, благочинний рос. монастирів у Грузії (в юрисдикції РПЦ).

30.11.1924 висвячений у Москві на єпископа Єреванського (чин хіротонії звершено Патріархом Тихоном (Беллавіним) у співслужінні з митрополитом Крутицьким Петром (Полянським)). Був призначений тимчасово керуючим Сухумською єпархією.

У січні 1927 заарештований Тифліським ОДПУ за обвинуваченням у контрреволюц. діяльності. 22.07.1927 постановою Особливої Наради при колегії ОДПУ СРСР висланий до Марійської автономної обл. на 3 роки. Перебуваючи на засланні, дізнався про видану Заступником Патріаршого Місцеблюстителя митрополитом Сергієм (Страгородським) Декларацію від 29.07.1927, позитивно сприйнявши її спрямованість до компромісу з рад. владою. 20.03.1928 достроково звільнений за амністією (у зв'язку з 10-літтям Жовтневої революції). Повернувшись до